

Zpravodaj 04/2005 – květen, speciální číslo k výročí osvobození

Milí Příbramáci,

v těchto dnech si připomínáme **60. výročí osvobození** naší vlasti a ukončení druhé světové války. Ať jsou názory na poválečný politický vývoj pozitivní nebo negativní, v každém případě je co oslavovat. Slavíme 60 let života v míru, bez bojů a masového zabíjení. Narodila jsem se v míru a vážím si toho, že jsem válku nikdy nepoznala na vlastní kůži. Jaká je hrozná dobře znám z filmů a televizních zpráv. Snad nejosobněji se nás všech v posledních letech dotkla válka v bývalé Jugoslávii. Jezdíváme na dovolenou do Chorvatska a tak jsem měla možnost vidět na vlastní oči následky bojů. Hluboký smutek vyvolával pohled na opuštěné, rozstřílené a spálené domy. Jako memento působily nejvíce nedokončené novostavby s dírami po kulkách ve zdivu a černými stopami po plamenech – člověk si chystá lepší, radostnou budoucnost, začne stavět nový dům a najednou všechny plány zmaří válka. Myslím si, že dále než rány v krajině, městech a vesnicích se budou hojit rány v lidských srdcích. Jsou nemocná smutkem po zabitých blízkých a poraněna nejistotou, nedůvěrou, a v některých přetrvávají i zbytky nenávisti.

Začíná květen měsíc lásky. Oslavme výročí konce nenávistné války a uvědomme si, že lásce se nejvíce daří, když lidé žijí v klidu, míru a vzájemné toleranci.

(ju)

PŘÍBRAM V KVĚTNU 1945

(upravený výňatek z obecní kroniky)

Poslední týden v březnu 1945 se v příbramské škole schovával partyzán Luža a parašutista Jarek. 30.3. umístil Jarek na půdě školy tajnou vysílačku a měl rozhovor s Londýnem. Pak oba z Příbrami odešli, aniž by jejich přítomnost vzbudila nežádoucí pozornost.

V dubnu 1945 už bylo jasné, že druhá světová válka spěje k rychlému konci. Fronta se velmi blížila, osvobozovalo se Brno. Spojenecká letadla stále útočila na území Moravy. Sirény a rádio často, někdy i několikrát denně, hlásily letecký poplach. Lidé se museli schovávat do sklepů. 17.4. se ve škole v Příbrami přestalo vyučovat. Téhož dne byla přerušena doprava na dráze a přestaly chodit poštovní zásilky i noviny. Následující den bylo přerušeno dodávání elektrické energie. Navečer 18.4. začali Němci ustupovat před Rudou armádou po silnicích Zastávka – Vysoké Popovice a Zastávka – Velká Bíteš. Pro zásah partyzánů na Spáleném u Rapotic se část německé dopravy obrací z Popovic přes Příbram na bítešskou silnici. Od té doby je v Příbrami rušno – projíždějí němečtí vojáci, objevují se sovětská výzvědná letadla.

V noci 25.4. dopadlo na Příbram 5 leteckých bomb. Bylo zasaženo stavení č.p. 110 (Jan Chmelíček) a 109 (Jan Sedláček). Okolní domy utrpěly škody, bylo rozbito mnoho okenních tabulí. Pak nastal dočasný klid. Začátkem května se v Příbrami usadilo německé dělostřelectvo (na loukách, kde je nyní fotbalové hřiště) – odstřelovali ruské pozice u Lukovan, Rosic aj.

V úterý 8.5. nastává vyvrcholení. Němci jsou v Příbrami, Rudá armáda sem vede soustředěnou palbu. Granáty dopadají na vesnici od 11 do 23 hodin. Němci byli nakonec rozprášeni a ustoupili. Občané se schovávali ve sklepích nebo krytech vykopaných ve stráni nad potokem na Brodsku. Přesto došlo ke ztrátám na životech. Při odstřelování byli zabiti Rudolf Karber a František Nedvěd. Josef Voneš byl těžce raněn a následně zemřel. 6 stavení úplně vyhořelo, škody byly i na ostatních domech. Škola dostala 2 zásahy dělostřeleckými granáty. Ve 2 hodiny ráno 9.5. byly od Výseku u Zakřan slyšet ruské ampliony vyzývající zbylé Němce, aby se vzdali, protože byla podepsána kapitulace. Nad ránem vstoupili do Příbrami první sověští vojáci. Obyvatelé Příbrami je srdečně vítají a hned se s nimi přátelí. Vojáci rozdávají mužům štědře cigarety. V 8 hodin ráno nastupují oddíly

Rudé armády k dalšímu pronásledování Němců. 4 sovětské vojáky byli pohřbeni v obci, ale katastr Příbrami je velký, zahrnuje lesy kolem zastávecké silnice a k Zakřanům – tam určitě padli další. Čest jejich památce!

V obci byly vyvěšeny naše státní a rudé prapory, konala se oslava osvobození a lidová veselice. Hned po osvobození začaly práce na odstraňování válečných škod. Nejprve bylo nutné opravit stržené mosty u Zastávky a v Popovicích. Pracovali na nich všichni schopní muži spolu se sovětskými vojáky. Stanislav Chmelíček, Josef a Antonín Brůža vyhledávali a odstraňovali v Příbrami a okolí nevybuchlé granáty a miny. Pohotovostní služba vytvořená z bývalých mladých vojáků dohledávala ukryté německé vojáky a předávala je i nalezené zbraně a munici na oddělení Sboru národní bezpečnosti v Zastávce. Pan Jaroslav Doležel (č.p. 126) si 25.5. donesl domů část pancéřové pěsti. Její exploze ho zabila.

Druhou světovou válku hodnotí kronikář jako dobu strašného ponižování, pronásledování, zastrašování, mučení, podlézavosti, vypínavosti chvástivosti, slibů a zrady. Veškerý život se podřizoval vůli okupantů. Hospodářství bylo zapojeno do německého systému, což se projevovalo, potravinovými lístky, přiděly životních potřeb, odváděním dávek, hladem po zboží, černým obchodem, zatajováním zásob, hospodářskými kontrolami a krutými tresty. Samostatné podnikání úplně ustalo. Pracovními silami disponovaly německé pracovní úřady. Nejvyšším zájmem bylo soustředit pracovní síly na zbrojení. Tisíce lidí bylo vytrženo ze svého zaměstnání a totálně nasazeno na práce v Německu. Kulturní akce musely být předem schváleny, hrály se jen ta představení, která vyhovovala německým předpisům o nezávadnosti.

Příbram má své oběti německé zločiny a perzekuce. Rodák Jan Foral (č.p. 131) byl zatčen gestapem jako komunista ve věku 36 let a zemřel v koncentračním táboře (asi v Osvětimi). Prof. Dr. R. Habřina byl zatčen v prosinci 1941 a vězněn po celou válku v Mauthausenu. Nadhajný Adolf Kos a jeho syn Jaroslav byli zatčeni v roce 1942 a popraveni za zatajování zbraní. Josef Zeman, Ladislav Pospíšil a Jan Čermák byli srpnu 1942 uvězněni za přestupky proti německému hospodářskému řádu ve Cvikově. Pospíšil věznění nepřežil, Čermák zemřel na následky věznění po svém návratu. Josef Melnes (kočí ze mlýna) byl vězněn pro zatajování zbraní.

Josef Krška (bývalý správce školy) a jeho manželka byli vězněni jako rukojmí, protože jejich syn byl v zahraničí. Byl to četař Josef Krška, který po mnichovské zradě přešel polské hranice. Přes Sovětský svaz se dostal do Turecka, Sýrie, Francie a přeplavil se do Anglie. Byl přidělen k tankovým oddílům, které bránily pobřeží Anglie. Zúčastnil se spojenecké invaze do Francie a do vlasti se vrátil v červnu 1945 jako štábní kapitán. Učitel Stanislav Hrubý, Jaroslav Beer a Karel Jeřábek pracovali za války v domácím odboji proti okupantům.

Fotografie z internetu: Ruští dělostřelci v Padochově, Vítání osvoboditelů v Nových Bránicích, Zničené Brno – Tišnovská ulice.

KVĚTEN

František Hrubín

Všechno v máji zpívá, všechno voní,
nejvíc planých růží kytička.
Pro kohopak vila jsem ji loni?
Jenom pro milého bratříčka.

Letos však ji vijú pro mládence
ze šípku, jenž kvete pod strání.
Je nám tady hezky jako mřence
v řece, kde se volně prohání.

Zavoň kvítí, zazpívej nám, máji,
zavlň se nám, vodo, u nohou!
Jabloně jen proto odkvétají,
že už vůni unést nemohou.

